1940-04-09

Tyskland invaderar Norge

Operation Weserübung 1940-04-09

Operation Weserübung var kodnamnet för Tyska rikets invasion av Norge och Danmark den 9 april 1940. Det militära målet med invasionen var att ta kontroll över de norska hamnarna innan Storbritannien kunde göra det och därmed förhindra en sjöblockad och säkra järnmalmstransporterna från Kiruna via Narvik. Danmark ansågs av general von Falkenhorst som nödvändigt att säkra som en transportväg.

Såväl Norge som Danmark hade förklarat sig neutrala, men detta hade ingen betydelse för tyskarna. Medan Danmark kunde överrumplas och besegras utan något större motstånd, kunde Norge försvara sig, dock utan framgång. Deltagande förband i Operation Weserübung var ett flertal tyska enheter.

Tyskland invaderar Norge

För invasionen hade Seekriegsleitung iordningställt fem stycken fartygsgrupper. Kriegsschiffgruppe 1 som var på väg till Narvik bestod av tio jagare med 200 bergsjägare ombord på varje. Mot Trondheim seglade Kriegschiffsgruppe 2 med den tunga kryssaren Admiral Hipper och fyra jagare. Grupp 1 och 2 lämnade den tyska bukten klockan 03.00 den 7 april under skydd av slagskeppen Gneisenau och Scharnhorst. Detta var den största styrka som Kriegsmarine kunde sätta samman för en offensiv operation under hela andra världskriget.

Storamiral Erich Raeder.

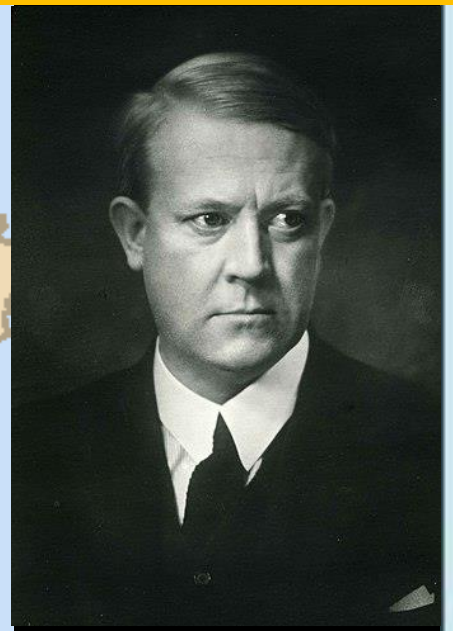

Vidkun Quisling

Förluster Tyskland

Kriegsmarine:

1 tung kryssare
2 lätta kryssare
10 jagare

Luftwaffe: 1 130 piloter

341 döda
448 saknade

Totalt:

5 636 döda eller saknade
341 skadade

Norska flottan & armén

1 335 döda
? Saknade

Allierade:

4 765 döda

Totalt:

6 100 döda

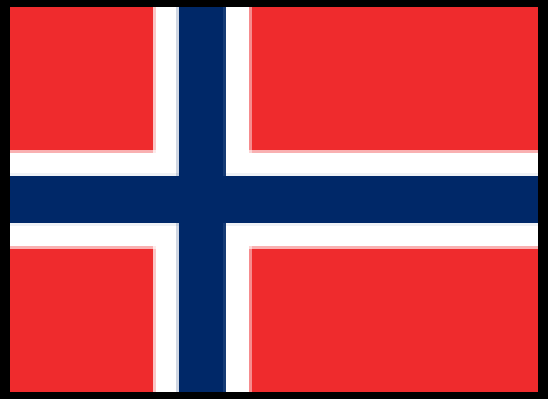

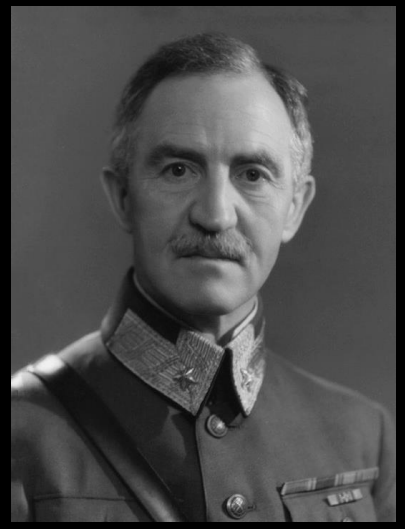

År 1939 föreslog storamiral Erich Raeder att Tyskland skulle invadera Norge i syfte att anförskaffa säkra hamnar utom räckvidd för brittiskt flyg och med direkt tillträde till Nordsjön. Generalstaben i Kriegsmarine opponerade sig starkt, och det slutade med att Raeder höll med om att den bästa lösningen var att "status quo", med ett neutralt Norge, bibehölls.

En anledning till att **Norge var viktigt för både Tyskland och Storbritannien** var att järnmalmstransporten måste gå från Kiruna via Narvik till Tyskland under den period av året då Bottenviken var täckt med is (under den isfria perioden kunde de använda hamnen i Luleå). När Wehrmacht senare kunde säkra kontrollen över de franska järngruvorna minskade Narvik i strategisk betydelse.

Det första steget till invasionen av Norge togs av storamiral Erich Raeder i hans rapport till Adolf Hitler den 10 november 1939. I sin rapport slog han fast att England skulle belägras genom ett oinskränkt ubåtskrig. Raeder förde fram sin åsikt om att erövrandet av den nederländska kusten inte var lika strategiskt viktig som den norska kusten, som möjligtvis kunde erövras med sovjetisk hjälp. Särskilt nämndes Trondheim som en viktig hamn.

Vinterkriget och dess följder för Skandinavien

Vinterkriget och dess följder för Skandinavien

Situationen i de skandinaviska länderna förändrades kraftigt efter det rysk-finska vinterkrigets utbrott den 30 november 1939. Medan de skandinaviska staterna den 7 december förklarade sig icke-krigförande i frågan, såg de västallierade sin chans att öka sitt inflytande i området genom att aktivt stötta Finland. På Churchills förslag ville de skicka trupper och utrustning till Finland via Norge och Sverige. Den tänkta rutten var över Narvik och därifrån på malmbanan via Kiruna och Gällivare till Östersjöhamnen Luleå och därifrån vidare österut mot Finland. Planen genomfördes dock aldrig eftersom Norge och Sverige inte släppte in främmande trupper på sitt territorium.

Quisling besökte Berlin

Quislings besök i Berlin

För Hitler fick Norgefrågan ny aktualitet genom den norske tidigare försvarsministern Vidkun Quislings besök i Berlin i december 1939. Quisling var partiledare för det lilla och obetydliga partiet Nasjonal Samling, ett parti som utrikesavdelningen på Nationalsocialistiska tyska arbetarepartiet (NSDAP) under ledning av Alfred Rosenberg redan före kriget varit i kontakt med. På Rosenbergs förordning ordnades ett möte mellan Quisling och Raeder den 11 december 1939. Den 12 december informerade Raeder Hitler om Quislings besök och rekommenderade att han skulle träffa den norske politikern för att själv skaffa sig en bild av läget. Den 14 december 1939 genomfördes det första mötet mellan Hitler och Quisling, samma dag beordrade Hitler Oberkommando der Wehrmacht (OKW) att börja arbeta med Norgeproblemet.

Statsakten den 1 februari 1942: Wilhelm Rediess, Josef Terboven, Vidkun Quisling, Rudolf Schiedermair och Paul Wegener.

Tyskland angrep Danmark trots en icke angreppspakt slutits

Resultat

Operation Weserübung, den dittills största kombinerade sjö-, land- och luftoperationen i krigshistorien, riktade sig omedelbart mot Storbritannien. Direkt angrepp gjordes dock mot två neutrala stater trots att ett icke-angreppsavtal slutits mellan Tyska riket och Danmark den 31 maj 1939. Detta faktum belastade relationerna mellan Tyskland och de skandinaviska staterna under de följande årtiondena.

Ur operativt hänseende var Weserübung, på grund av de höga förlusterna, ett misslyckande för Kriegsmarine. Det utökade geostrategiska läget kunde knappt utnyttjas av Seekriegsleitung. Trots detta var Operation Weserübung en nödvändig förutsättning för den fortsatta tyska krigföringen. Exporten från svenska järngruvor och stålverk kunde säkras för resten av kriget och tyskarna säkrade också kontrollen över Östersjön. Slutligen förhindrade man att en ny front öppnades i Skandinavien, vilket Frankrike hade behövt som avlastning.